

Losy zesłanych uczestników powstania styczniowego 1863. Historia rodzin Czarnieckich, Ziminych, Ostromieckich

Szybko rozwijające się wydarzenia historyczne, poprzedzające powstanie, zbiegły się z reformami lat sześćdziesiątych w Rosji.

Po śmierci Mikołaja I wstąpił na tron Aleksander II. Polacy wierzyli, że reformy, które car obiecał wprowadzić, będą obowiązywać nie tylko na terytorium Rosji, ale również w Królestwie Polskim i będą przywrócone wolności konstytucyjne, pełna autonomia i Armia Narodowa.

Wiosną 1861 roku car wydał rozporządzenie o zlikwidowaniu pańszczyzny i uzyskaniu prawa własności ziemi przez wykupienie. Rozporządzenie nie dotyczyło chłopów mieszkających na terytorium Królestwa Polskiego, którzy nie byli uzależnieni od właściciela osobiście, tylko finansowo, i przemieszczanie się z jednej wsi do drugiej nie było zakazane. Dekret o wprowadzeniu czynszu, który był ogłoszony w 1862 roku, nie zadowolił chłopów, którzy domagali się ziemi i nie chcieli płacić czynsz i odrabiać pańszczyzny.

Patrioci Polscy rozpoczęli przygotowanie do powstania, wykorzystując niezadowolenie chłopów. Oni stworzyli podziemne Państwo Polskie, działające na terytorium wszystkich trzech zaborów Rzeczypospolitej Polskiej (na terytorium Niemiec, Rosji i Austro-Węgier) z wojewódzkimi, okręgowymi i miejskimi organami władzy, tajną policją.

W pierwszej połowie 1862 roku małe tajne organizacje połączyły się w jedną organizację konspiracyjną, na czele której był Centralny Komitet Narodowy. W grudniu 1862 roku komitet zawarł umowę o wspólnym działaniu z rosyjską konspiracyjną organizacją narodową 'Ziemia i Wola'. Plan Centralnego Komitetu Narodowego obejmował likwidację stanów, przywrócenie chłopom ziemi, przywrócenie granic Niepodległej Polski z roku 1772 roku z prawem o decydowaniu o swoim losie mieszkańców Litwy, Białorusi i Ukrainy.²² stycznia 1863 roku Komitet ogłosił początek powstania, bezpośrednią przyczyną którego był pobór do wojska rosyjskiego. Działania wojenne szybko się rozwijały. Nie biorąc pod uwagę że Anglia i Francja wystąpiły z notami w sprawie polskiej, tłumienie powstania przez władze rosyjskie nie ustawało. Prusy wspierały Rosję i wojsko rosyjskie pod dowództwem generała F.F. Berga walczyło z powstańcami w Polsce.

Przeciw stutysięcznej armii cara wystąpiły źle zorganizowane i słabo uzbrojone oddziały polskie. Pierwsze bitwy pod Siemiatyczami, Węgrowem, Miechowem pokazały, że wojska carskie miały przewagę i że nie można liczyć na zwycięstwo w otwartej walce. Z tego powodu była rozpoczęta walka partyzancka.

Pozycja Polaków od samego początku była ciężka, nawet biorąc pod uwagę że Polskę wspierała większość krajów europejskich: do Polski przybywali ochotnicy z Węgier, Włoch, Francji, Niemiec, Czech. Car Aleksander II odrzucił ich żądanie o przywróceniu niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej.

Powstańcy i ci, którzy ich wspierali, zostali aresztowani i zmuszeni do wypłaty kontrybucji, odebrano również ich własność i majątek. Niektórzy byli wysłani na Syberię i do Kazachstanu.

Jesienią 1863 roku członkowie Rządu Narodowego przekazali kierownictwo Romualdowi Trauguttowi. Będąc na czele powstańców, Traugutt wykazał zdolności organizatorskie i wyróżniał się osobistą odwagą. Wprowadził również organizację sił zbrojnych i podporządkował im rząd cywilny. Traugutt został aresztowany i skazany na karę śmierci w kwietniu 1864 roku a w sierpniu został powieszony w Cytadeli Warszawskiej.

11 maja 1863 roku Aleksander II wydał zarządzenie 'O sposobie ukarania powstańców polskich', które służyło jako podstawa realizacji polityki represji wobec powstańców.

Istniały cztery kategorie skazanych na wysłanie do Wschodniej Syberji. Do pierwszej kategorii należeli powstańcy skazani na ciężką pracę w kopalniach. Do drugiej-ci, którzy zostali zmuszeni do osiedlenia się na Syberii. Takim powstańcom odbierali prawa posiadania własności w Polsce i zazwyczaj osiedlali ich na wsi.

Edward Czarniecki, jako sojusznik Romualda Traugutta, i jego syn, Bolesław Czarniecki, będący studentem Uniwersytetu Warszawskiego, zostali zesłani do okręgu Irkuckiego we Wschodniej Syberii za udział w powstaniu 1863 roku. Najprawdopodobniej, należeli do drugiej kategorii zesłanych na Syberię.

Edward Czarniecki mieszkał na wsi 'Jandy' w okręgu Irkuckim (obecnie wieś jest zatopiona zbiornikiem Irkuckim) Bolesław ożenił się na Syberii i miał czworo dzieci: Józef, Anna, Jan i Aleksandr. Dekret z 25 maja 1870 roku przewracał prawa i majątki uczestnikom powstania, ale wielu zesłanych nie mogło z tego skorzystać. Edward umarł na Syberii.

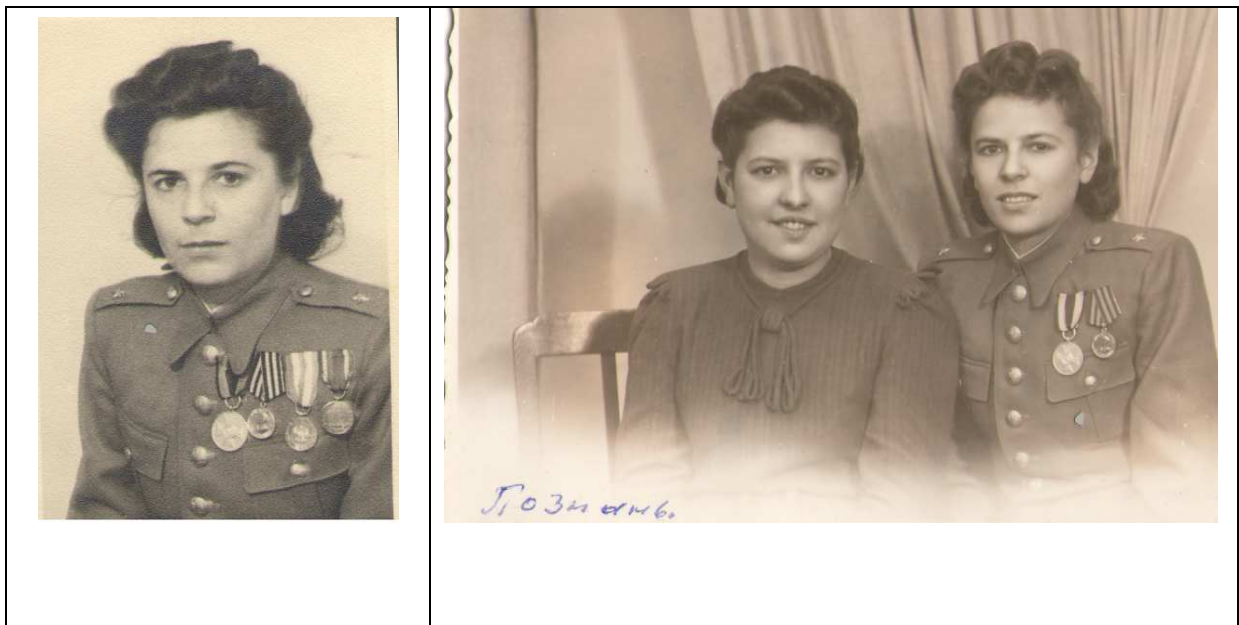
Polscy zesłani, tak jak dekabryści, mieli pozytywny wpływ na rozwój miasta i okolic. Zesłani Polacy rozbudowywali drogi i zakłady, rozwinęli pszczelarstwo i rzemiosło, przyczynili się do podwyższenia poziomu wiedzy i wykształcenia. Więźniowie polityczni rozpowszechnili idee demokratyczne, co z czasem miało wpływ na życie społeczeństwa.

Bolesław Czarniecki ożenił się ze Stefanią Ziminą, ale ten ślub nie został zarejestrowany, ponieważ Bolesław był katolikiem i dzieci miały nazwisko matki. Tylko Eugenia (wnuczka Bolesława i córka Aleksandra) wzięła nazwisko dziadka i była zarejestrowana jako Czarniecka. Pod tym nazwiskiem została powołana do Wojska Polskiego w latach II Wojny Światowej. Teraz mieszka na Litwie w Wilnie. Aleksander (syn Bolesława) ożenił się z Anastazją Bogdanowicz i później, z bratem, Józefem, który skończył szkołę handlową, założył działalność gospodarczą i otworzył sklepy, które stracił podczas wojny domowej i został zesłany.

Aleksander pracował jako finansista. Cudem uniknął aresztu, ponieważ był w domu wakacyjnym. Skierowanie na urlop specjalny mu dali w miejscu pracy, bo był dobrym pracownikiem i zrobił dużo dobrego dla swojego zakładu i całej wsi, wybudował szkołę i klub. W swojej rodzinie wychowywał bratanka –Sergiusza Bakajewa, który został znanym malarzem w Rosji i Ukrainie. W czasie wojny walczył w oddziale partyzanckim w Białorusi. Po wojnie mieszkał w Jałcie, jego córka, Swetłana też została malarką. Niektóre obrazy pozostały zachowane w rodzinie Ostromieckich w Pietropawłowsku i w Wilnie, w rodzinie Eugenii Raudonieni, prawnuczki Edwarda Czarnieckiego.

Inny brat Aleksandra, Jan, był oficerem Królewskiej Marynarki. Kiedy rozpoczęła się wojna rosyjsko-japońska (1904-1905), służył na krążowniku ‘Warjag’ w zatoce Czemulpo.

‘Warjag’ był podbity przez Japonczyków i została podjęta decyzja, aby zatopić okręt, by wróg go nie zdobył. Oni wszyscy zginęli jako bohaterzy. Zdjęcie Jana znajdowało się na ścianie w domu Ziminych w Irkucku i uratowało rodzinę od rozstrzelania. W czasie wojny domowej przyszli ‘semenowtsy’, którzy występowali przeciwko władzy Związku Radzieckiego i obrabowywali zwykłych ludzi. Kiedy dowiedzieli się o tym, że chłopak na zdjęciu zginął na wojnie, darowali życie rodzinie. Rodzina Czarnieckich-Ziminych przeprowadziła się z Jandy do Irkucka. Córka Aleksandra, Eugenia, w czasie wojny, będąc na trzecim roku medycyny została powołana do drugiej Armii Polskiej, na czele której był generał Karol Świerczewski. Jako felczer, a później jako dowódca jednostki medycznej, pracowała do końca wojny. Otrzymała tytuł chorążego, a później tytuł porucznika. Eugenia otrzymała pięć polskich nagród wojskowych. Do 1947 roku mieszkała w Polsce, w Poznaniu, później przeprowadziła się do Wilna. Ukończyła filologię na Uniwersytecie Wileńskim. Później uczyła w szkole do emerytury. Teraz ma 92 lata, ale pozostaje człowiekiem aktywnym, również jest członkiem Polskiego Związku Kombatanów.

Inna córka Aleksandra, Walentyna, po ukończeniu studiów (ze specjalizacją księgowość) wyjechała do Poznania i wyszła za mąż za Tadeusza Ostromieckiego, który służył w Wojsku Polskim.

Rodzina Tadeusza Ostromieckiego została zesłana w 1936 roku z Zachodniej Ukrainy, Kamieniec –Podolskiego obwodu do Kazachstanu. Władze wyznaczały nową granicę z Polską i wiele rodzin mieszkających na tamtych terenach zostały przesiedlone do Kazachstanu, do Akmolińskiego obwodu. Stamtąd w 1943 roku Tadeusz został powołany do wojska, które tworzyli Polacy z ZSSR. To było Drugie Polskie Wojsko. Brał udział w bitwach o wyzwolenie Polski, w operacji wiślańsko-odrańskiej, wyzwalał obóz koncentracyjny w Oświęcimiu. Służąc w piątej dywizji otrzymał tytuł chorążego. Był zdemobilizowany z Berlina do Kazachstanu po skończeniu wojny. Posiadał Polskie i Sowieckie nagrody: ‘Srebrny Krzyż Zasługi’, ‘Brazowy Krzyż Zasługi’, ‘Medal za Odrę, Nysę, Bałtyk’, ‘Odznakę Grunwaldską’, Dyplom o uznaniu zasług w wojnie z Niemcami. Później otrzymał tytuł pułkownika. Po ukończeniu technikum w Ałmacie Tadeusz pracował ponad 40 lat w Komunikacji Telefonicznej, został głównym inżynierem.

Starszy syn Tadeusza i Walentyny, Albert Ostromiecki, urodził się w mieście Irkuck, także jak i ojciec pracował w Komunikacji Telefonicznej od 1968 do 2012 roku. W Pietropawłowsku pracował jako Dyrektor Telecentrum Północno-Kazachstańskiego obwodu do 2012 roku. W 2001 roku, zgodnie z zarządzeniem Prezydenta Republiki Kazachstan, przed wizytą Jana Pawła II w Kazachstanie, Albert Ostromiecki stał na czele wprowadzenia transmisji polskiego programu ‘Polonia’ w m. Pietropawłowsk dla Polaków Północnego Kazachstanu. W tym obwodzie mieszka około 20 tysięcy Polaków, którzy teraz mogą

oglądać telewizję po polsku. Młody syn, Wiktor Ostromiecki, pracuje jako inżynier w Obwodowym Centrum Telewizyjnym. Wnuczka Alberta Ostromieckiego urodziła się w Irkucku i obecnie kończy studia magisterskie w Krakowie.

W ten sposób historia potomków rodziny Edwarda Czarnieckiego mieszkających w Kazachstanie nigdy nie traci więzi z Polską i Irkuckiem w dalekiej Wschodniej Syberii, która kiedyś została miejscem zesłania i ciężkich prac powstańców walczących o niepodległość Polski.

L. Ostromiecka